

## Pratarmė

Šis žurnalo numeris skirtas dviem svarbioms tematikoms. Pirmoje dalyje pristatomi tyrimai, aprėpiantys aktualius šeimos politikos klausimus, tokius kaip skyrybų reiškiny, vaikų išlaikymo problemos, tėvystės vaidmuo šeimoje, lyčių nelygė ir gimstamumo pokyčiai. Kita šio žurnalo numerio dalis skirta platesnėms politikos sociologijos ir socialinės politikos problemoms, susijusioms su valstybės politikos formavimo aspektais pensijų reformos, savivaldos ir gyventojų dalyvavimo viešosios politikos procesuose klausimais.

Straipsnyje „Būti tėvu po skyrybų: tėvo kontaktai su nepilnamečiais vaikais“ Aušra Maslauskaitė ir Deimantė Kuconytė atskleidžia tėvystės santykių tęstinumą po skyrybų ar partnerystės iširimo Lietuvoje ir įvertina teisinio konteksto bei sociologinio lygmens veiksnių įtaką jam. Jų tyrimas leidžia daryti išvadą, kad būtina tobulinti teisinę bazę, kuri padėtų šalinti barjerus, trukdančius tėvystės tęstinumui iširus partnerystei.

Laimos Andrikienės ir Rūtos Vaičiūnienės straipsnis „Lyčių nelygė Lietuvoje: analizė ir vertinimas remiantis Lyčių lygybės indeksu 2015 (EIGE)“ skirtas lyčių nelygės ir didėjančio atotrūkio tarp lyčių Lietuvoje analizei. Lyginant su ES vidurkiu atotrūkis tarp lyčių mūsų šalyje pastebimas keturiose iš šešių – darbo, žinių, laiko ir galios – srityse. Didžiausias įžvelgiamas laiko, galios ir pinigų sferose. Moteris slegianti dvigubo užimtumo našta ir nelygiavertis pareigų pasiskirstymas šeimoje – viena iš svarbiausių šio atotrūkio priežasčių.

Straipsnyje „Posūkis naujo šeimos kūrimo ir gimstamumo modelio link“ Dovilė Galdauskaitė pristato antrojo demografinio perėjimo teoriją (ADP), suformuluotą XX a. devintajame dešimtmetyje, ir apibūdina XX a. septintojo dešimtmečio viduryje prasidėjusius matrimonialinės ir prokreacinės elgsenos pokyčius išsivysčiusiose šalyse. Apibendrindama ADP kritiką autorė išdėsto ir šios teorijos kaip analitinio įrankio naudą.

Straipsnyje „Lietuvos pensijų politikos 2009–2015 m. ideologinės tendencijos“ Daiva Skučienė gilina į Lietuvos pensijų reformos ideologinius niuansus. Jos tyrimo rezultatai atskleidžia, kad Lietuvos pensijų politiką galima apibūdinti kaip mišrią, derinančią neoliberalizmo ir intervencionizmo ideologijas.

Kiti trys žurnalo numerio straipsniai skirti mokslinių tyrimų projekto „Lietuvos merai: politinės lyderystės dėmenys vietos savivaldoje“ rezultatams apibendrinti. Jurgos Bučaitės-Vilkės straipsnyje „Dvi skirtingos vietos demokratijos vizijos? Interesų atstovavimas, lyderystė ir gyventojų dalyvavimas savivaldoje“ diskutuojama, kaip keičiasi politinės lyderystės procesai savivaldoje žvelgiant į pačių vietos gyventojų nuostatas demokratinio dalyvavimo klausimais. Straipsnyje remiamasi 2016 m. atliktos reprezentatyvios Lietuvos gyventojų apklausos duomenimis, kurios tikslas – ištirti gyventojų požiūrį į decentralizacijos ir vietos valdymo reformų poveikį vietos gyventojų demokratiniam dalyvavimui savivaldoje, taip pat įvertinti besikeičiančias mero funkcijas, galios ir lyderystės pozicijas. Aistė Lazauskienė straipsnyje „Lietuvos merų politinės karjeros bruožai“ siekia išryškinti Lietuvos merų politinės karjeros aspektus koncentruodamasi į jų politinę ir profesinę patirtį savivaldoje. Autorės pateiktų empirinių duomenų analizė ir išvados atskleidžia Lietuvos merų karjeros specifiką, kuri akivaizdžiai priklauso nuo partijos palaikymo. Teigiama, kad partiškumas laikytinas svarbiu politinės lyderystės dėmeniu savivaldos lygmenyje. Arvydo Mikalausko straipsnyje „Mero institucija Lietuvoje: gyventojų lūkesčių tyrimas“ diskutuojama, koks yra mero institucijos vaidmuo kalbant apie politinę lyderystę savivaldos kontekste, kokius lūkesčius visuomenė puoselėja vietos politinių lyderių atžvilgiu. Apibendrindamas tyrimo rezultatus autorius daro išvadą, kad Lietuvos visuomenėje mero funkcijos labiau siejamos su administraciniais ar vadybos, o ne politiniais vaidmenimis. Mero institucijos gebėjimas atstovauti viešiesiems gyventojų interesams daugiausia priklauso nuo vadybinių gebėjimų telkti vidinius savivaldybės išteklius, o ne nuo išorinių ryšių su socialiniais, ekonominiais ar politiniais partneriais kūrimo.

*Jurga Bučaitė-Vilkė  
Specialioji redaktorė*